

نکاتی چند در خصوص

رینگ صادراتی

مقدمه

سیدروح اله میرصانعی

"سازمان کارگزاران بورس فلزات سابق در پی بین المللی کردن بورس تمایل به راه اندازی رینگ صادراتی بورس و ورود محصولات نظیر مس، آلومینیوم و فولاد به رینگ مذکور بود که مجال تحقق نیافت. بورس کالای ایران نیز سیاست مذکور را ادامه داده و این رینگ را بدون فلزات و با انجام معاملات قیر و محصولات نفتی افتتاح نمود. از آنجایی که حجم معاملات کالاهای مذکور قابل توجه نبود و ضمناً شرایط این رینگ با رینگ داخلی متفاوت بود، بورس کالا را اقدام به تصویب دستورالعملی جهت این امر نمود. با تمایل ورود محصولات پتروشیمی توسط بازرگانی پتروشیمی به رینگ صادراتی به نظر می رسید که حجم معاملات در این حوزه جهش چندانی یابد بنابراین سازمان بورس جهت تصویب دستورالعمل رینگ صادراتی اقدام و آنرا تصویب و ابلاغ نمود."

انجام امور اجرایی شد که سازمان بورس تدوین نموده بود. در حال حاضر معاملات قراردادهای آتی و رینگ صادراتی توسط مقرراتی که مقام ناظر بازار سرمایه (سازمان بورس و اوراق بهادار) تدوین نموده است توسط مقام مجری (بورس کالای ایران) به مرحله اجرا در می آید. بخش اعظم معاملات بورس کالا که معاملات نقدی و سلف داخلی می باشد هنوز توسط مقررات سازمان کارگزاران سابق انجام می پذیرد که کارایی خود را تا حدودی از دست داده است. امید است سازمان بورس اقدام به تدوین مقررات این بخش مهم از فعالیت بورس کالا نیز نماید.

۳- یکی از مواردی که باعث ناکارایی مقررات سازمان کارگزاران بورس فلزات سابق شده بود عدم تعادل جرایم معاملات برای دو طرف

از دستورالعمل یا مصوبه قبلی رینگ صادراتی بوده و موارد مختلفی را که فعالین بازارهای صادراتی با آن روبرو هستند را مورد بررسی قرار داده و به آن پرداخته است. مصوبه قبلی بیشتر به تفاوت های معاملات داخلی با صادراتی اشاره می نمود که با تصویب این دستورالعمل نقایص آن برطرف شده است.

۲- در مواد ۲ الی ۵ دستورالعمل، بورس کالا مکلف و موظف به ثبت خریداران نزد خود، اعلام نرخ ارز، اعلام اطلاعات عرضه شده است. از آنجایی که سازمان کارگزاران بورس فلزات سابق اقدام به تدوین یا پیشنهاد مقررات بورس می نمود این ادبیات در آئین نامه های معاملات و اتاق پای پای بورس سابقه ندارد و اولین دفعه در دستورالعمل قراردادهای آتی، بورس موظف به

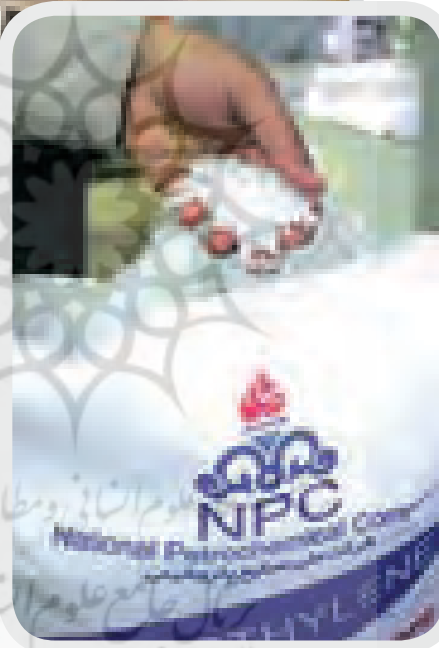
چندی است که عرضه محصولات صادراتی شرکت بازرگانی پتروشیمی ایران در رینگ صادراتی بورس کالای ایران تحقق یافته است. این دستورالعمل در تاریخ ۸۸/۰۴/۲۳ توسط بورس کالای ایران پیشنهاد و در تاریخ ۸۸/۰۵/۲۴ توسط سازمان بورس تصویب شد. هیئت مدیره بورس کالا نیز موافقتی را که در این دستورالعمل به عهده بورس گذاشته شده بود، تصویب نمود و از تاریخ ۱۳۸۸/۰۶/۲۶ اولین معاملات رینگ صادراتی مطابق با دستورالعمل جدید انجام پذیرفت. فارغ از زمان ابلاغ و اجرای دستورالعمل در رینگ صادراتی به چند نکته از این دستورالعمل اشاره می شود:

۱- این دستورالعمل بسیار جامع تر و کامل تر

معامله بوده است. این نقص در دستورالعمل رینگ صادراتی مورد توجه قرار گرفته و در ماده ۱۵ و ۱۶ دستورالعمل به خوبی شرایط عادلانه و برابری را برای دو طرف معامله بوجود آورده است. با دستورالعمل جدید فروشنده نیز به محض عدول از تعهدات خویش در زمان معامله دقیقاً به میزانی جریمه می گردد که خریدار در صورت عمل نکردن به تعهدات خویش جریمه می پردازد. کمبود این شرایط در معاملات نقدی و سلف داخلی بورس کالا نیز مشاهده می گردد و بسیار دیده شده است که خریداران از این شرایط نامتعادل رنج می برند. چرا که به محض تاخیر در تسویه معاملات توسط خریداران جرایم آن اخذ و به فروشنده پرداخت می شود ولی اخذ جریمه از فروشنده به دلیل تاخیر در تحویل کالا،

فرآیندی طولانی دارد طوری که بسیاری از خریداران را از اخذ جریمه منصرف می نماید و میزان و شرایط پرداخت جریمه آن نیز معادل شرایط پرداخت جرایم خریدار نمی باشد. نیاز است مقررات معاملات داخلی نیز به گونه ای عادلانه در خصوص حق خریداران و فروشندگان مورد بازبینی قرار گیرد. اخذ جریمه توسط خریداران از فروشندگان و بالعکس بدلیل عدم رعایت تعهدات طرفین هر چه سهل الوصول تر باشد کارایی بورس کالا افزایش می یابد.

۴- به نظر می رسد قسمت آخر تبصره ۲ ماده ۹ دستورالعمل بیان کننده نظر قانون گذار نمی باشد یا حداقل در حال حاضر در بورس کالا بدین گونه عمل نمی شود. چرا که در این تبصره آمده است در صورت عمل نکردن خریدار به تعهدات خود معامله کن لم یکن شده و کارگزار خریدار مکلف به پرداخت "کلیه کارمزدهای متعلقه و ۲/۵ درصد ارزش معامله" از طریق بورس به فروشنده شده است. در صورتیکه در صورت کن لم یکن شدن معامله، کارگزار خریدار موظف به پرداخت "۲/۵ درصد ارزش معامله" از طریق بورس به فروشنده است و کلیه کارمزدهای متعلقه را به فروشنده پرداخت نمی نماید بلکه کارمزدها به کارگزاران طرف خرید و فروش، بورس کالا و سازمان بورس پرداخت می شود. این تبصره طوری تنظیم

شده است که از آن دریافت "۲/۵ درصد ارزش معامله به علاوه کلیه کارمزدها" توسط فروشنده به عنوان جریمه برداشت می شود. تبصره ۳ ماده ۱۰، تبصره ۳ ماده ۱۳ و تبصره ۲ ماده ۱۵ نیز دارای این اشکال می باشد.

۵- در ماده ۷ کارگزار خریدار مکلف به دریافت ۵ درصد ارزش معامله از خریداران شده است. از این پیش در یافت در مواقعی که خریدار از تعهدات خویش مبنی بر واریز کلیه وجوه

کالای خریداری شده، سر باز زند جهت پرداخت جرایم استفاده می شود. مبلغ پیش دریافت برای معاملات داخلی طبق دستورالعمل ثبت سفارش کالا در بورس کالا معادل ۱۰ درصد می باشد. از آنجایی که کلیه جرایم خریداران داخلی و صادراتی در بورس کالا بین ۳ تا ۴ درصد کل مبلغ معامله می باشد، بنابراین به نظر می رسد رویه پسندیده ای که در مورد دستورالعمل رینگ صادراتی در پیش گرفته شده است بهتر است در مورد معاملات داخلی نیز به کار رود. ضمناً کمبود نقدینگی تجار و کارخانجات نیز مویسد کاهش درصد پیش پرداخت توسط خریداران می باشد چرا که رویه فعلی چند روز و جوه (معادل ۱۰ درصد ارزش معامله) فعالین بازار را نزد شرکتهای کارگزاری بلوکه می نماید. بنابراین هر چه مقدار نقدینگی بلوکه شده خریداران نزد کارگزاران کمتر باشد به نفع فعالین بازار کالایی می باشد.